

NAUKI SPOŁECZNE

2

**PRACE NAUKOWE
UNIwersYTETU EKONOMICZNEGO
WE WROCLAWIU
nr 129**

**RESEARCH PAPERS
OF WROCLAW UNIVERSITY
OF ECONOMICS
No. 129**

NAUKI SPOŁECZNE

2

Współczesne społeczeństwa
– nadzieje i zagrożenia

Redaktor naukowy
Olga Kowalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2010

Rada Naukowa

*Jędrzej Chumiński (przewodniczący),
Ireneusz Kuroпка, Marian Jasiukiewicz, Jan Kurowicki,
Zdzisław Pisz, Michał Soroka, Wiesław Wątroba*

Recenzenci

Janina Frasz, Elżbieta Kościk, Wanda Patrzalek

Redaktor Wydawnictwa

Barbara Majewska

Redaktor techniczny

Barbara Łopusiewicz

Korekta

Barbara Cibis

Łamanie

Małgorzata Czupryńska

Projekt okładki

Beata Dębska

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2010

ISSN 1899-3192

ISSN 2080-6019

Spis treści

Od redaktora	9
--------------------	---

Część I. Zagadnienia polityki społecznej

Katarzyna Zamorska: Spór o model polityki społecznej w Polsce w nowych uwarunkowaniach gospodarczych, społecznych i politycznych	13
Emilia Jakóbczak: Ubóstwo jako kwestia społeczna w gospodarce transformującej się – przykład Polski	28
Ireneusz Kuropka: Czy będziemy żyć dłużej? – wybrane przesłanki zmian długości życia Polaków	51
Łukasz Jurek: Proces demograficznego starzenia jako istotne wyzwanie dla społeczeństwa polskiego w XXI wieku	63
Joanna Szczepaniak: Zadania polityki społecznej wobec współczesnych wymagań opieki kompensacyjnej w Polsce – stan i wyzwania przyszłości	75
Adam Kubów: Praca socjalna w systemie pomocy społecznej	89
Krystyna Gilga: Opieka przedszkolna na Dolnym Śląsku	101
Justyna Łukaszewska: Kapitał społeczny i migracje – wybrane aspekty wzajemnych oddziaływań	110
Stanisław Kamiński: Imigranci na Dolnym Śląsku w świetle badań GUS	122
Zofia Hasińska, Katarzyna Sipurzyńska-Rudnicka: Sytuacja na polskim rynku pracy w latach 1999-2008 oraz jej uwarunkowania	131
Olga Kowalczyk: Inkluzja niesamodzielości – konieczność reform polskiego systemu zabezpieczenia społecznego wobec osób niepełnosprawnych	148
Wiesław Koczur: Restytucja zdolności do pracy w systemie zabezpieczenia społecznego Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (wybrane zagadnienia)	158

Część II. Recenzje i informacje

Borys Bińkowski: Recenzja książki Naomi Klein pt. <i>Doktryna szoku</i>	173
Emilia Jakóbczak, Joanna Szczepaniak: Migracje w Polsce – stan i perspektywy. Sprawozdanie z konferencji	182
Olga Kowalczyk: Recenzja książki Grażyny Magnuszewskiej-Otulak pt. <i>Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Zarys wykładu</i>	191

Część III. MISCELLANEA

Zbigniew Antczak: CSR a konsumenci (wybrane zagadnienia eksploracyjno-ontologiczne).....	199
Magdalena Rojek-Nowosielska: Podmioty rynkowe i państwo wobec społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw	209
Irena Rumianowska: Przesłanki kształtowania się grup interesu w sferze gospodarczego użytkowania i ochrony środowiska przyrodniczego.....	218
Piotr Stańczyk: Kompetencje koncepcyjne menedżera	233
Dominika Bąk-Grabowska: Kształtowanie kultury organizacyjnej w urzędach administracji samorządowej.....	255
Sławomir Czetwertyński: Społeczność internautów a nietransakcyjna wymiana produktów witalnych	274
Maria Skóra: Kobiety w społeczeństwie – szanse i zagrożenia dla procesów równouprawnienia płci	284
Elżbieta Kaszuba: Kinematografia i film w propagandzie państwowej obozu rządzącego w Polsce w latach 1926-1936	296

Summaries

Katarzyna Zamorska, The debate on Polish social policy model in new economic, social and political conditioning.....	27
Emilia Jakóbczak, Poverty as a social issue in transition economies – the example of Poland	50
Ireneusz Kuropka, Will the Poles life expectancy increase? – selected factors of Poles life expectancy growth.....	62
Łukasz Jurek, Demographic ageing as a main challenge for the Polish society in the XXI century	74
Joanna Szczepaniak, Tasks of social policy towards modern standards of children and family care in Poland – present state and perspectives	88
Adam Kubów, Social work in the social welfare system	100
Krystyna Gilga, Nursery schools in Lower Silesia	109
Justyna Łukaszewska, Social capital and migrations – selected aspects of mutual effect	121
Stanisław Kamiński, Immigrants in Lower Silesia according to public statistics surveys	130
Zofia Hasińska, Katarzyna Sipurzyńska-Rudnicka, Situation on the Polish job market in 1999-2008 and its determinants	147
Olga Kowalczyk, Inclusion of disability. Urgent need for reforms in the Polish system of social security for the disabled	156

Wiesław Koczur , Reinstatement as an element of social security system in the United States of America (selected issues).....	169
Zbigniew Antczak , CSR and consumers (selected ontological-exploratory issues)	208
Magdalena Rojek-Nowosielska , Market operators, the state towards corporate social responsibility	217
Irena Rumianowska , Prerequisites of forming interest groups in the sphere of economic utilization and protection of natural environment.....	232
Piotr Stańczyk , Conceptual competences of a manager	254
Dominika Bąk-Grabowska , Creating organizational culture in self-governing administration offices	273
Sławomir Czetwertyński , Internet society and the non-transactional exchange of virtual products.....	283
Maria Skóra , Women in society – chances and risks in terms of gender equalization process	295
Elżbieta Kaszuba , Cinematography and film in the state propaganda of the ruling camp in Poland (1926-1939).....	311

Od redaktora

Pierwsze lata dwudziestego pierwszego wieku były dla wielu krajów, nie tylko europejskich, czasem zmian zachodzących w gospodarkach i życiu społeczno-politycznym. Przeobrażenia dokonywały się w wielu sferach życia. Był to czas nieznaney dotąd obfitości, jaką kilkadziesiąt lat wcześniej trudno było sobie nawet wyobrazić. Świadczą o tym wskaźniki społeczne dotyczące poziomu i jakości życia. Przeciętna długość ludzkiego życia nigdy jeszcze nie była tak wysoka. W powszechnej retoryce istotne miejsce zajmują pojęcia dotyczące praw człowieka, swobód obywatelskich, wolności politycznych i gospodarczych. Wiele granic i barier istniejących do niedawna między państwami i społeczeństwami zmieniło charakter.

Zarazem jednak żyjemy w świecie, w którym jest wiele biedy, nierówności, braku bezpieczeństwa socjalnego i społeczno-politycznego. W wielu środowiskach narasta poczucie zagrożenia i niepokoju dotyczącego sfery bytu i uczestnictwa społecznego. Nowe problemy dołączyły do starych, takich jak ubóstwo, wykluczenie społeczne, patologie itp. Wszystkie te trudności występują nie tylko w krajach biedniejszych, postsocjalistycznych, lecz także w bogatych.

Wiele zjawisk i procesów społecznych (np. wynikających z postępu technologicznego, informatyzacji, automatyzacji, poszerzającej się urbanizacji oraz unifikacji i dyfuzji kultur) ma dwa oblicza: pozytywne i negatywne. Może z nich wynikać wiele dobrego. Na przykład wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia w wielu państwach europejskich rodzą się nadzieje na rozwój obywatelskich społeczeństw opartych na wiedzy. Ale niestety, istnieje też niepokój związany z negatywnymi skutkami tych przeobrażeń, niekorzystnych dla poszczególnych jednostek, społeczeństw i państw, takimi jak brak pracy, kumulowanie się niedostatku w tak zwanych rodzinach szczególnej troski (z osobami starymi, niepełnosprawnymi, niepełnymi, w którym jest jakaś forma patologii społecznej). Właśnie na przewyżczeniu tych problemów ma w znacznej mierze polegać rozwój. Jak radzi sobie w tym względzie Polska i inne kraje? Nie jest to łatwe.

Z tego też powodu proponowana problematyka zeszytu dziedzinowego Nauki Społeczne na rok 2010 dotyczy całokształtu uwarunkowań, w jakich funkcjonują współczesne społeczeństwa, między innymi społeczeństwo polskie. Mijający rok nie był łatwy nie tylko dla Polaków; prawdopodobnie był szczególnie trudny z powodu światowego kryzysu gospodarczego – według niektórych już minionego, a według innych, ponoszących jego konsekwencje w skali mikro i makro, wciąż trwającego. Tym zagadnieniom poświęcona została główna część opracowania pod zbiorczym tytułem: *Zagadnienia polityki społecznej*. Jako przykładowe propozycje zagadnień, którym poświęcono artykuły i opracowania, można wskazać:

- rozważania na temat modelu polskiej polityki społecznej,
- bezpieczeństwo socjalne w sytuacjach trudnych: starości, niepełnosprawności, problemów w rodzinie,
- przeobrażenia demograficzne, radość i niepewność związana z wydłużającym się życiem,
- problematykę dotyczącą pracy, edukacji, migracji.

W drugiej części zamieszczono zagadnienia dotyczące różnej tematyki, od bardzo aktualnej (jak wymiana społeczna w Internecie czy ekologia), po historyczną, dotyczącą kinematografii w Polsce międzywojennej.

Założeniem wstępnym jest uczynienie z zeszytu platformy wymiany myśli, poglądów, polemik i dyskusji, a także doniesień z badań autorów, będących pracownikami różnych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Ekonomicznego i innych ośrodków z nim współpracujących, krajowych i zagranicznych. Stąd gościmy na naszych łamach także pracowników innych uczelni: Uniwersytetów Warszawskiego i Wrocławskiego oraz Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

Katedra Socjologii i Polityki Społecznej we współpracy z Instytutem Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego zorganizowała we wrześniu w 2009 roku kolejną konferencję, będącą forum wymiany doświadczeń pracowników naukowych obu jednostek. Czytelnikom zeszytu prezentujemy wnioski z konferencji zamieszczone w sprawozdaniu z jej obrad.

Ponadto zamieszczamy dwie recenzje ku zachęce do lektury.

Olga Kowalczyk